ข้อมูลทั่วไป
สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานสำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกว๋าว

1 สภาพทั่วไปของตำบลทุ่งกว๋าว

ประวัติความเป็นมาของตำบลทุ่งกว๋าว

ตำบลทุ่งกว๋าวนับเป็นท้องถิ่นที่มีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจดังนี้ เจ้าพ่อพระยาสี เป็นโอรสของท้าวชินะ ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านทุ่งกว๋าว (หมู่ที่ 5 ในปัจจุบัน) ประสูติเมื่อ พ.ศ. 2387 ปีสี (ปีมะโรง) เมื่อวันเยาว์ได้เข้าบวชเป็นสามเณรอยู่ที่วัดทุ่งกว๋าวซึ่งมีครูบาศรีวิชัย ศิริวิชโย เป็นเจ้าอาวาส เมื่อบวชเณรได้ 7 พรรษา จึงได้ลาสิขาบท และได้แต่งงานกับนางคำปัน (เจ้าแม่คำปัน) มีธิดาคนเดียวชื่อ แก้วมุกดาเจ้าพ่อพระยาสีเป็นผู้มีคาถาทางไสยศาสตร์มีเวทมนต์ขลัง ฟันแทงไม่เข้า เจ้าหลวงผู้ครองนครลำปาง จึงแต่งตั้งให้เป็นครูฝึกช้างและสอนเจิง (มวยไทย) เพราะเจ้าพ่อพระยาสีเป็นคนที่มีหูไว ตาไว สามารถยืนกลางทุ่งนาสองมือถือกะลามะพร้าว 2 ใบ ให้คนสามคนถือก๋งกอนคนละแม่ใช้ลูกหินเป็นลูกกระสุนคนละ 25 ลูก ยิงเข้าใส่ตัวเจ้าพระยาสีพร้อมกันทั้งสามคน เจ้าพระยาสีสามารถรับลูกหินได้ทั้งหมดไม่มีพลาดและถูกตัวท่านด้วย บางครั้งท่านจะนอนให้ถือไม่ย่องมาทางด้านหลัง แล้วใช้ไม้ทุบหัวท่าน แต่ไม่มีใครทุบถูกสักคนเดียว

เจ้าพ่อพระยาสีเป็นคนขยันหมั่นเพียร และโอบอ้อมอารีต่อชาวบ้าน เป็นผู้ริเริ่มนำพาชาวบ้านบุกเบิกป่าสองฟากฝั่งแม่น้ำแม่ตุ๋ย สร้างเป็นไร่นา โดยตัวท่านจะเลือกเอาที่ดินท้ายสุดต่อจากชาวบ้าน เพราะท่านกรงว่าถ้าท่านเอานาที่ต้นน้ำลำเหมืองน้ำจะไปไม่ถึงนาของชาวบ้านที่อยู่ท้ายเหมือง ชาวบ้านที่เดือดร้อนจะร้องเรียนก็เกรงกลัว ดังนั้นท่านจึงเลือกถือครองที่ดินคนสุดท้าย เมื่อสร้างไร่นาเสร็จก็ได้สร้างฝายกั้นน้ำแม่ตุ๋ยและทุ่งกว๋าวฟากน้ำทิศตะวันออกน้ำแม่ตุ๋ย จากนั้นก็กั้นน้ำแม่นึง ขุดเหมืองทุ่งปงฟากน้ำทิศตะวันตกน้ำแม่ตุ๋ย ชาวบ้านในตำบลทุ่งกว๋าวได้รับผลประโยชน์จากแม่น้ำในลำเหมือง 2 แห่ง ใช้ทำนาปลูกข้าวเลี้ยงชีพมาโดยตลอดจนถึงปัจจุบัน

ท่านเป็นผู้ทำคุณประโยชน์ไว้แก่ชาวบ้านมากมาย จนมีชื่อเสียงเลื่องลือไปถึงเจ้าผู้ปกครองนครลำปาง เจ้าผู้ครองนครลำปางจึงได้แต่งตั้งให้เป็นผู้ปกครองชาวบ้านในตำแหน่งกำนัน(ตำบลทุ่งกว๋าว) ต่อมาในปี พ.ศ. 2461 ท่านได้ลาออกเพราะความชรา และถึงแก่อสัญกรรมด้วยโรคท้องร่วงเมื่อปี พ.ศ. 2466 รวมอายุได้ 79 ปี

เมื่อเจ้าพระยาสีได้ถึงแก่อสัญกรรมแล้ว เจ้าหลวงผู้ปกครองนครปกครองนครลำปางก็ทรงแต่งตั้งให้พระยาไชย์ ชาวบ้านทุ่งปง ซึ่งความจริงแล้วได้แต่งตั้งให้รักษาการแทนพระยาสีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2439 พระยาไชย์รักษาการแทนในตำแหน่งกำนันคนที่ 2 และต่อมาถึงแก่อสัญกรรมก็ทรงแต่งตั้งท้าวนนท์เป็นผู้ปกครองในตำแหน่งกำนัน สืบต่อมาจนกระทั่งมีการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองและตั้งชื่อเมือง จนถึงสมัยขุนกันโกวฤทธิ์

1.1 **ที่ตั้ง** สภาตำบลทุ่งกว๋าวได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2535 และได้ยกฐานะขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกว๋าว เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2540 และในวันที่ 28 พฤษภาคม 2548 ย้ายที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกว๋าวมาตั้งอยู่ที่ 218 หมู่ที่ 8 ตำบลทุ่งกว๋าว อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

- **เขตการปกครองมีหมู่บ้าน 14 หมู่บ้าน ซึ่งอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกว๋าว ดังนี้**

หมู่ที่ 1 บ้านถ้ำ	หมู่ที่ 8 บ้านทุ่งจี้
หมู่ที่ 2 บ้านทุ่งข่วง	หมู่ที่ 9 บ้านเฮี้ย
หมู่ที่ 3 บ้านทุ่งแท่น	หมู่ที่ 10 บ้านหัวทุ่ง
หมู่ที่ 4 บ้านจ๋ง	หมู่ที่ 11 บ้านป่าเวียง
หมู่ที่ 5 บ้านทุ่งกว๋าว	หมู่ที่ 12 บ้านแพะใหม่
หมู่ที่ 6 บ้านทุ่งปง	หมู่ที่ 13 บ้านหลวง
หมู่ที่ 7 บ้านปลายนา	หมู่ที่ 14 บ้านทุ่งจี้ศรีเจริญ

อาณาเขตพื้นที่ตำบลทุ่งกว๋าว มีเขตพื้นที่รับผิดชอบประมาณ 178 ตารางกิโลเมตร

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลบ้านขอ	อำเภอเมืองปาน	จังหวัดลำปาง
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลบ้านค่า	อำเภอเมือง	จังหวัดลำปาง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลบ้านสา	อำเภอแจ้ห่ม	จังหวัดลำปาง
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	อำเภอแม่ออน	จังหวัดเชียงใหม่	

ประชากร/ครัวเรือน

- **ประชากรทั้งสิ้น แยกเป็น**

ชาย 3,988 คน

หญิง 4,121 คน

- **จำนวนครัวเรือน 3,041 ครัวเรือน**

อาชีพ

ส่วนใหญ่ราษฎรประกอบอาชีพด้านการเกษตรกรรมเป็นหลัก ทำนา ทำสวน ปลูกมะม่วง ลำไยหรือทำไร่ พืชฤดูแล้ง ข้าวโพด ถั่วประเภทต่างๆ เพื่อไว้บริโภคและบางส่วนที่เหลือไว้จำหน่าย แต่ราษฎรมักจะประสบปัญหาไม่มีที่ทำกินเป็นของตนเองหรือมี แต่น้อยให้รายได้ไม่เพียงพอหรือผลผลิตที่ไม่ได้มาตรฐานตามที่ตลาดต้องการอีกทั้งยังประสบปัญหาในเรื่องการประกันราคาจำหน่าย สถานที่แลกเปลี่ยนสินค้าบางพื้นที่ต้องอาศัยฝนฟ้าตามฤดูกาล จึงจะเพาะปลูกได้ และมีอาชีพรับจ้างทั่วไปหรืออพยพย้ายถิ่นไปหางานทำในตัวเมือง เมืองหลวง หรือต่างประเทศ

- หน่วยธุรกิจในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกว๋าว

- ปั้มน้ำมัน	7	แห่ง
- โรงสี	5	แห่ง
- ร้านค้า	110	แห่ง

➢ การรวมกลุ่มของประชาชน

แยกเป็นกลุ่ม

- กลุ่มอาชีพ 10 กลุ่ม
- กลุ่มออมทรัพย์ 7 กลุ่ม
- กลุ่มกองทุนสวัสดิการชุมชน ต.ทุ่งกว๋าว 1 กลุ่ม
- กลุ่มกองทุนเมล็ดพันธ์ข้าว 1 กลุ่ม

➢ จุดเด่นของพื้นที่ (ที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาตำบล)

พื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นพื้นที่ที่เป็นที่ราบเป็นส่วนใหญ่และภูเขาบางส่วนซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร

สภาพทางเศรษฐกิจ

รายได้เฉลี่ยของคนในครัวเรือน

หมู่ที่	บ้าน	ข้อมูล ปี 2568			
		จำนวนครัวเรือน	จำนวนคน	รายได้เฉลี่ยครัวเรือน (บาท/ปี)	รายได้บุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)
1	บ้านถ้ำ	202	480	101,868	42,869
2	บ้านทุ่งข่วง	197	626	131,599	41,413
3	บ้านทุ่งแท่น	123	192	157,315	100,780
4	บ้านจ๋ง	243	578	220,832	92,841
5	บ้านทุ่งกว๋าว	284	615	111,173	51,338
6	บ้านทุ่งปง	194	458	117,790	49,893
7	บ้านปลายนา	159	335	179,005	84,960
8	บ้านทุ่งจี้	125	308	113,672	46,133
9	บ้านเฮี้ย	306	858	248,894	88,766
10	บ้านหัวทุ่ง	123	309	115,926	46,145
11	บ้านป่าเวียง	210	493	139,759	59,532
12	บ้านแพะใหม่	117	295	116,478	46,196
13	บ้านหลวง	86	187	121,261	55,767
14	บ้านทุ่งจี้ศรีเจริญ	115	234	145,443	71,478
รวม		2,484	5,968	151836	63,197

หมายเหตุ : ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ) ประจำปี 2568

สภาพทางสังคม

- **การศึกษา**
  - โรงเรียนประถมศึกษา 2 แห่ง
  - โรงเรียนมัธยม 1 แห่ง
  - ศูนย์เด็กเล็ก 1 แห่ง
- **สถาบันและองค์กรทางศาสนา**
  - วัด/สำนักสงฆ์ 13 แห่ง
- **สาธารณสุข**
  - โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล 2 แห่ง
- **ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน**
  - ป้อมยามตำรวจ 1 แห่ง
  - เขตห้ามล่าสัตว์ป่าดอยพระบาท 1 แห่ง
  - หน่วยจัดการต้นน้ำแม่นึง 1 แห่ง
- **แหล่งท่องเที่ยวในตำบล**
  - ถ้ำมหัศจรรย์แปดแห่ง
  - โครงการพระราชดำริบ้านทุ่งจี้
  - พระศิลาวัดปลายนา
  - อ่างห้วยเกี๋ยง
  - อ่างห้วยเป้ง
  - อ่างแพะทุ่งกว๋าว
  - วัดม่อนดอยน้อย
  - วัดม่อนดอยแก้ว
  - อ่างเก็บน้ำแม่นึง

วิสัยทัศน์การพัฒนาตำบล

แหล่งน้ำสมบูรณ์ ชุมชนเข้มแข็ง พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การเกษตรยั่งยืน
ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี สืบสานประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น

พันธกิจการพัฒนาตำบล

1. จัดให้มีแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและการเกษตรอย่างพอเพียง
2. พัฒนาปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน และการบริการสาธารณะอื่น ๆ ให้ครอบคลุมทั่วถึงทุกหมู่บ้าน
3. ส่งเสริมด้านอาชีพของประชาชนให้สามารถพึ่งตนเองได้
4. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมขอชุมชน
5. ส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์และฟื้นฟูดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน
6. ส่งเสริมการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว
7. พัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืน
8. ส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ด้านการศึกษา สาธารณสุข สวัสดิการสังคม และความ ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
9. อนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น